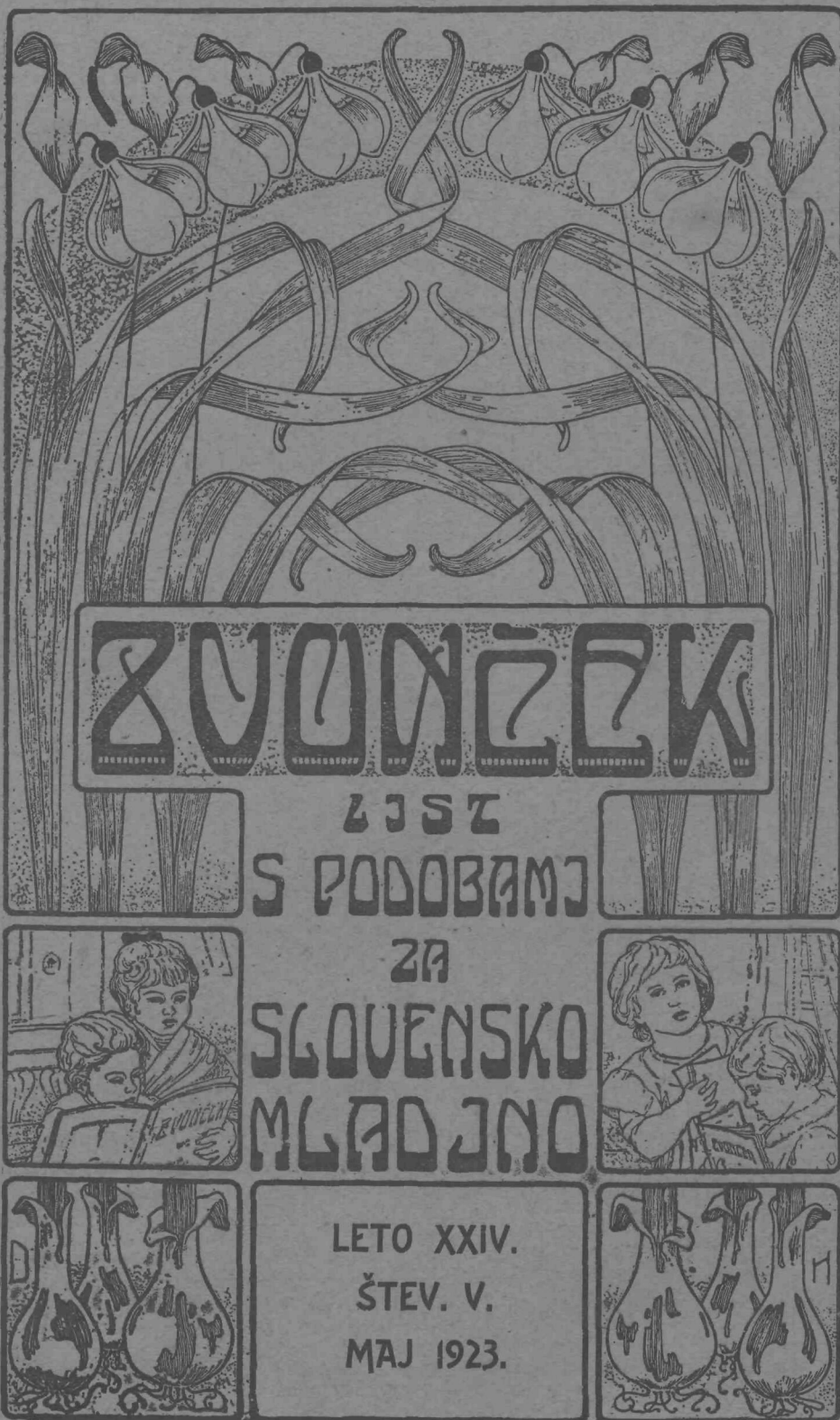

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI.

ZVONČEK

ZJST
S PODOBAMI

ZA
SLOVENSKO
MLADJNO

LETO XXIV.
ŠTEV. V.
MAJ 1923.

Vsebina.

1. <i>Ivan Albreht: Koroška pesem</i>	97
2. <i>Ivo Trošt: Ratko Lipovec. Pripovedka izpod Krima</i>	98
3. <i>Ivanka Kalinova: V spomin dr. Ivanu Tavčarju. Pesem</i>	102
4. <i>Janko Leban: Pomlad. Pesem</i>	102
5. <i>Tone Gaspari: Gledišče. Povest</i>	103
6. <i>Bog daj srečo! Podoba</i>	106
7. <i>Marica Bartolova: Boletova Majda. Povest</i>	107
8. <i>Ivan Albreht: Tiho, tiho je ob Soči. Pesem</i>	108
9. <i>Jos. Turen: Kranjska gora. Opis s podobo</i>	109
10. <i>Janko Leban: Pri teti Mari. Povest</i>	112
11. <i>I. K.: V spomin-U. Wessnerjevi. Pesem</i>	116
12. <i>Pouk in zabava</i>	117
13. <i>Kotiček gospoda Doropoljskega</i>	119

Svagdje je dobro, ali kod kuće je najbolje.

*

Teško svome bez svoga.

„Zvonček“ izhaja v mesečnih zvezkih ter stane vse leto 20 Din, pol leta 10 Din, četrt leta 5 Din. Posamezne številke 2 Din.

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Izdajatelj, upravnik in odgovorni urednik: **Luka Jelenc**, ravnatelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Rokopise je pošiljati na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta. št. 20/II.

Rešitve sprejemamo tekom prvih 14 dni po odpravi vsake „Zvončkove“ številke!

Last in založba Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva — poverjeništvu Ljubljana.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 5.

V Ljubljani, meseca maja 1923.

Leto XXIV.

Koroška pesem.

Še smo tu, trdni in zdravi,
z vero mogočno v srcih ljubečih,
z besedo naših očetov in dedov
v Podjuni, po Rožu, tu smo ob Dravi!

Sveta moč naša je naša beseda
tisoč let ljubljena, tisoč let sveta,
v Podjuni, po Rožu, tu smo ob Dravi,
trpljenje in bol sta naša soseda.

Bratje, kjerkoli ste, bratje po duši,
naša beseda naj vas prikliče,
naša ljubezen naj vas prizove,
da nas sovražnik v prah ne razruši!

Tisoč let vere, gorja in trpljenja —
vendar le ena je zvezda vodnica:
v bratski ljubezni nam naša beseda
zvesto odpira pot do življenja.

Ivan Albreht.

IVO TROŠT:

Ratko Lipovec.

Pripovedka izpod Krima.

(Dalje.)

3. BOJ.

Črda zima je ugnala tisto leto ljudi in živali za več mesecev v tople prostore domače hiše; seveda tople le tistim vaščanom, ki so si pripravili za nepričakovano dolgo dobo dovolj visoke kupe drv. Lipovec je kadel tobak za pečjo in le vsake redke čase dahnil v zamrzlo okno, da se je otajal za prst in več debel led in je mogel mož pogledati v prsto prirodo, zamrzlo kot ledena gora, če jo še tako obdelujeta sever in burja kakor Jezerce že nekaj mesecev. Vsakokrat je potrdil, da se nadaljuje še vse lepo ali bolje grdo — po starem načinu, zato ni treba misliti, da je mati zemlja v zamrzli otrplosti celo pozabila, da mora biti za zimo tudi pomlad.

»E, družinal« zakliče mati nekega jutra, ko se je dvigal dan šele izza gorá. »Drv nimamo!« Na ta poziv je pojasnil oče, da se vsakdo rad greje, a le malokdo pomisli, da peč ogrevajo drva. Ko ni več drv, tudi peč ne diha več prijetne toplote. Sinovi se spogledajo. Materino kratko naznanilo je veljalo brez očetove pripombe kot gotov ukaz. Oče je iztrkal šele prvo pipo in ni rekel nobene besede več. Ko so pospravili zajtrk za pas, je začel ugibati, kje bi bilo najlaže in najbrže mogoče dobiti v gozdu potrebnega kuriva. Ko se le ni zganil nobeden sinov izza peči, je pojasnjeval glasno in vedno glasneje, da je za tak posel že prestar, pa naduho ima in sinove ima, ki se tudi radi grejejo, pa naj gredo po drv. Kjer se bodo greli sinovi, se bo lahko grel tudi on. Za vse je peč dovolj obširna. Kovač ima pa tudi zato klešče, da mu ni treba s prsti po žareče železo.

Sinovom ni prav nič dišala na debelo s snegom zametena pot v krimske goščave. Z živino ni mogoče pregaziti do drv, prej se utruji do smrti. Kaj naj potem postavi pred voz poleg ojesa? Kaže torej edino: z ramo po drva. Zato pa mora vsakdo poiskati krplje, jih privezati na noge, stisniti sekirico k sebi, pa hajdi po drva, če se hočeš greti!

Dvakrat, trikrat se mora na ta način greti ob njih, pripomni najstarejši sin: prvič, ko jih nese ali vleče domov, drugič, ko jih seka, in tretjič, ko gorijo.

»Ko bi mogli kuriti v peči s praznimi izgovori, bi ne bilo treba drv. Ali hočete, da poizkusimo? A tedaj se ne boste greli pri peči, marveč zmrzovali,« godrnja oče vznevoljen.

»Vsaka beseda res ne ogreje, marsikatera pa še preveč in še prej, nego pride do peči,« meni Ratko, ki je najbolje umel očeta.

»Naš najmlajši snuje že zopet nekaj,« si pomignejo na tihem njegovi bratje. »Morda hoče celo sam preskrbeti dom z drvi. Počakajmo!« Ratko jih je slišal in zavrnil: »Ne zanašajte se samo name! Tudi meni se ne posreči vsaka. Pojdite z menoj, da privlečemo domov kuriva vsak po svoji moči, pa bo dobro. Drug drugemu bomo pomagali ter z združenimi močmi zmagovali sneg in mraz. Mogoče bom jaz tisti, ki privleče najmanj.«

»Ha! Takle hrust! Najmočnejšega se dela izmed nas in z gozdnimi duhovi se brati, s samim divjim možem, pa bi bil danes najslabši?« se čudijo bratje in vežejo krplje na noge, oblačijo kožuhe ter se pokrivajo s kučmami polhovkami, ki jih natezajo čez ušesa, skoro čez nos. Kmalu so se pomikali proti gozdu. Drug drugega so dražili, kako so odurni v ovčjih kožah in nerodnih krpljah. Sneg je bil mestoma trd, da se je iskril v solnčnih žarkih, ki so ga božali prav hladno in prav od daleč, kakor da se ga boje. Zato se tudi ni udiral posebno. Odvezali so krplje in jih zložili na kup ob poti, da jih vzamejo s seboj nazaj grede z drvni. Kresali so stopinje vedno dalje in vedno više v krimске gozdove.

Ratkovi bratje kmalu najdejo primerna drevesa za kurivo, da jih posekajo in zadenejo na ramo. Ali Ratko jih bodri: »Slab junak je oni, ki se v obupnosti obesi kar na prvo vejo, ki jo ugleda. Pojdimo dalje v gozd, kjer dobimo lani posekana debela: suha bodo in lažja. Manj bo truda z njimi in rajša bodo gorela. Tudi ni takega mraza v skrivnostnih krimskih globinah kakor tukaj ob robu, kjer ima burja — mladiče.«

»Pojdi ti, ki si navajen! Morda ti pride pomagat tvoj znanec divji mož ali celo divje žene, ki se rade ozirajo za teboj!« mu svetujejo bratje z očitnim namenom, da mu na tihem očitajo navzlic moči in pogumu še brezozirnost in pretiranost. Ratko se pa norčuje: »Morda napreževa z divjim možem nekoliko tisoč palčkov in škratov, ki mi bodo pomagali vleči breme domov.«

»Toliko bolje zate! Le pojdi! Za nas so dobra tudi taka le drva.« Začno podirati. Debla so bila tako zmrzla, da je sekira najboljšega sekača odmevala le kakor slaboten jek po gozdu. Ratko meni, da je tukaj celo zrak tako zmrzel, da se ne more širiti zvok po njem. Dalje v gozdni globini bo topleje. Po teh besedah odrine sam naprej.

»Na toplem bo manj zmrzel tudi sneg. Potem pa vleci butaro po brozgi, ki se ti vdira do tal.« Tako so se pogovarjali bratje in se pomilovalno ozirali za odhajajočim Ratkom. Najstarejši brat še pristavi: »Kaj bo to njemu, ki je močan!«

Ratko se pomika dalje in dalje v gozd. Vedno manj mraza je čutil in vedno prijetnejša se mu je zdela gozdna tihota med drevesi, okrašenimi s snežno odejo. V skrivnostnem miru je sanjal gozd o nekdanjem življenju spomladi in poleti, sanjal o lepših časih in veselih gozdnih stanovalcih. Kot tiha pesem se mu dozdeva ta praznična tihota, pesem lepe nade, da se še vrnejo zlati časi in veseli pevci, ko prihiti sem od juga smehljajoča se deva v zelenem plašču in natrosi cvetja po vseh gajih in livadah, kamor le seže njen pogled. Živahna devica — pomlad — vrne gozdu življenje. Krasna, pisana zavesa zasneženih smrek krije danes sanjajočo prirodo, da je nihče ne drami, ko se ji bavi spomin z nadami v boljšo bodočnost, ki sedaj skopo skriva toliko krasote in toliko različnih darov.

Ratko je bil tako vesel v gozdni tišini, da je glasno zavriskal. Kot odziv prešernega tovariša je odmeval jek od nasprotnega griča. Pomislil je, kako lepo je bilo v gozdu spomladi, kako prijetno poleti v hladni senci, kako prijazno celo jeseni, ko so gozdni velikani — bukve, javori, hrasti in smreke, bresti in gabri — odlagali oblačila, da jih objame zimsko spanje. Malin in jagod je bilo povsod dovolj. Nikoli ni vzel v gozd s seboj brašna, največ le nekaj krompirja in pa lok. Rad je namreč priskakal iz gošče radovedni zajček. Prav brez potrebe je zapustil v tem času svoj lož. Morda ga je bilo sram, da je šel prezgodaj spat, ali pa strah, ker se še ni vrnila družina. Drugi gozdni stanovalci se tedaj spravljajo k zimskemu počitku, zajca pa plaši padajoče listje, da se umakne celo rad iz gozda. Ratko napne lok, in zajček je s krikom in vikom končal svoje plašno življenje.

Da, to so bili časi, ki so minili, pa se še vrnejo. In Ratko je zopet krepko zavriskal ob tej misli. Trikrat se je nato zasukal na mestu, potem je začel sekati pripravo, ki z njo odkoplje suhe in lani podrte bukove goli. Daleč v gozdno notranjost so doneli udarci njegove sekire. Oziral se je v daljavo, ko si je med delom otiral pot s čela, če se mu danes ne prikaže kako nepozvano gozdno bitje, pa ni bilo nikogar; le gozdna slika je bila vedno lepša, vedno vabljivejša. V rahli sapici so zatrepetale drevesne veje, kakor da se boje bodočnosti, ko bo treba pognati brst in cvet, list in sad. Morda pa trepečejo od samega hrepenjenja po novi lepoti, ki jih z njo okraši mati priroda.

Domislil se je divjega moža in njegove umetnosti, da zna razlagati tajni šepet dreves, kričanje vran in smrčanje polhov. Stopi

k najbližji bukvi, nasloni na deblo uho, da bi čul in umel tajni šepet stoletne gozdne gospode, pa ni umel ničesar. Čul je res prav rahlo šumenje kakor šum oddaljenega studenčka, kakor dež iz daljave, pa tudi nič več. Želel si je na izpregled celo divjega moža, da bi mu razložil tajni šepet stare bukve.

Napravil je in povezal. Komaj potegne, da bi prevlekel na trda tla iz razkopenega snega in šele tam zadel breme na pleča, pa se mu izdere veja, ki je za njo vlekel breme. Ratko telebne z vso močjo na trdi sneg. Kri se mu pocedi iz nosa in rdeči gozdna tla. Vnovič poveže in bolje pritrudi prejšnjo vejo. Zdaj pa ni hotelo nikamor z mesta, kakor da bi bil naložil vsaj pol Krima. Glasno se je čudil, stopal okolo butare in pregledoval, kaj zadržuje, da noče za njim, dočim je drugekrat vlekel domov že več pa z lahkoto.

Začne se jeziti in klicati na pomoč vse vrage, črte in zlodje — prav po stari kranjski navadi, toda danes jih ni bilo doma, zakaj nobeden ni prišel pomagat. Ratko zaškrta z zobmi, pogleda breme in pograbi, da bi ga zadel na prednjem koncu ter potem pol nesel, pol vlekel domov, kakor je delal že večkrat. Brez uspeha! Pod težo se mu udere zdaj desna, zdaj leva noga, zdaj obe hkrati do kolen. Nikamor ne more po taki poti. Nato pusti breme in jo pobere nazaj proti domu klicat brate, da bi mu pomagali spraviti breme vsaj na rob gozda, kjer je bolj trd sneg. Bratje so vsi že odšli. Nagloma se je jelo mračiti. Kaj naj ukrene? Prazen domov? Te sramote neče za nobeno ceno. Naj se tukaj mudi do jutra? Ko bi bilo jutri laže! Tega ne verjame. Najrajši bi se bil zjokal od same jeze, pa tega se je sramoval že od nekdaj. Jezen pograbi sekuro in začne udrihati po drvih, kakor da bi ubijal kačo. Iveri so frčale na vse strani kot srake, če zaženeš v njih jato kamen. Poizkuša vnovič. Nič. Breme se je držalo tal kakor primrzlo. Glasno zdihujoč se začne pomikati iz gozda, da zunaj ob robu naseče drv in jih privleče za brati domov. Tudi to se mu ni hotelo posrečiti. Tema se je zavlekla med drevesa, da ni razločil nič drugega kot sneženo gaz pred seboj. Tipal je na levo in desno, pa ni dotipal drevesa, marveč se udrl v sneg do pasu, da se je komaj izkobacal na stezo. S tem je zamudil mnogo časa. Zdelo se mu je že pozno in po trudnih nogah sodeč je menil, da mora biti že blizu doma. Skrbelo ga je, kako se doma opraviči očetu in bratom, ko stopi v hišo — prazen. Videl je domače zbrane pri mizi, kjer se hladi večerja. Prav dobro je umel zbadljive opomnje in zaničevanje. Osramočen je stopal od okna do okna, hiša ni bila še nikoli tako razsvetljena kot nocoj, želel si je pa, da bi bila temna kot črna noč. Tudi to ga je jezilo, ker je videl, da se mu danes suče vse narobe: niti vrat ni mogel

najti. S sekiro začne nabijati po hišnem zidu, da je letel omet na vse kraje. Mislil je, da ga bodo morali čuti in mu pridejo odpret. Kaj šel! Ko se okrene proti gozdu, opazi, da stoji še zmeraj poleg svojega bremena in divje razbija po povezanih deblih. Iveri lete na vse strani kot srake, ko vržeš kamen med nje. (Dalje.)

V spomin dr. Ivanu Tavčarju.

*Ti, ki si dal nam cvetja še v jeseni,
po poti vračaš beli se, sneženi
na svoje toli ljubljeno Visoko.
Odhod tvoj bol nam je zadal globoko.*

*Značaj je trden tvoj bil kakor skala,
Za tabo je blesteča sled ostala,
ta sled so tvoja neminljiva dela,
nesmrtno bodo v narodu živela.*

*Ob grobu tvojem pomladansko cvetje
dehtelo vekomaj ti bo v pozdrav,
pošiljalo ti žarno bo poletje*

*spev drobnih ptičic z visoških dobrav,
donelo ti domače milo petje
tja bo do rajskih večnosti planjav!*

Ivanka Kalinova.

Pomlad.

*Prišla je zopet k nam pomlad,
veselja polna je in nad,
že vsa priroda zeleni,
vsak zdaj uživa krasne dni.*

*Cvetice cvetejo lepó,
otroci v šopke jih pletó
in ptič žgoli in vir šumlja
in mehka sapica pihlja.*

*Kaj tožno boš le ti, srce?
Pozabi togo in gorje,
čuj glas iz gozda: »Ku-ku-ku,
pomlad – veselja čas – je tu!«*

Janko Leban.

TONE GASPARI:

Gledišče.

arta podpleta nogavice, kanarček dremlje, na dvorišču se greje maček na pekočem solncu; dolg čas je v hiši.

Pa si izmislijo naši trije: gledišče!

— Oton, ti povej, kaj bomo igrali! —

— Čakaj, bom napisal! Breda, papir! —

— Zopet jaz! Vida pa kar stoji in gleda. —

— Čakaj, sitnica! Glej, papir na omari! Vidiš ga!

Na, Oton, napiši! —

Oton piše: Kraljevič reši zmaja in ubije kra-

ljlično . . .

— Oho, Oton, narobe! —

— Saj res! —

Oton prečrta: . . . reši kraljično in ubije zmaja. Igra v dejanjih. Igrajo trije: Oton, Vida in Breda.

— Tako! Čakajte! Breda, ti boš, tisto, no . . . zmaj, veš! —

— Kaj bo pa Vida? —

— Jaz kraljevič, Vida pa kraljična. —

Bredo — zmaja obleče Oton v črno kosmato ovčjo kožo, ki jo je bil stric Tone prinesel ob prevratu od vojakov. Sicer koža neprijetno diši po naftalinu, toda zmaj potrpežljivo čaka, da mu Oton posadi na glavo še veliko mamino čopato, ki na koncu grdo zija. Vida — kraljična se ogrne v koprenasto mamino krilo z dolgo tenko vlečko. Oton ji preveže čelo s svilenim rumenim trakom, ki ga je bil snel s kitare, v roko pa ji da namesto pahljače vejico od palme.

— Tako! Za vrata se skrijta, pa pokličita druge! Tačas se bom še sam napravil. —

— Mene trak tišči . . .

— Pa si ga sama popravi! — No, Breda, pojdi izpred zrcala! —

— Uh, kakšen grd zmaj sem! —

— Ti, Breda, za vrata; tam kliči skrita: gledišče! —

Breda odskaklja za kuhinjska vrata:

— Gledišče, gledišče . . . zastonj . . .

— Ne zastonj, Breda! Samo: gledišče! —

— Gledišče, gledišče . . . odmeva po dvorišču.

Vida si popravlja pred mamino umivalno mizico pentljo v laseh. Oton oblači čez svoje kratke hlače atove pisane plavalne hlače. Na glavo si je bil posadil namesto krone košarico za šivanje, v desno

roko pa je vzel kuhalnico; nazadnje se je še ogrnil z belim miznim prtom.

- Oho, kakšen pa si! Jaz ne bom kraljična! —
- Gledišče, gledišče...
- Ne bom ne! Poglej, ko ti hlače doli lezejo; tak kraljevič! —
- Gledišče, gledišče...
- No, čakaj, se bom pa lepše napravil. —
- Veš kaj, Oton, atov beli telovnik...
- Saj res! —

— Okrog pa tiste zlate vrvce od božičnega drevesca; v nočni omarici so. —

- Prinesi jih! —
- Gledišče, gledišče... jaz sem zmaj...
- Ne, Breda! Samo: gledišče! —

Z dvorišča zre že deset radovednih oči. Ivan, ki je že videl dosti predstav, ureja na vozičku galerijo, Marica pa postavlja spredaj parter: en škafo, en zaboj in eno klopcu.

- Kdaj se pa začne? — vpraša nekdo na dvorišču.
- Ob petih, ob petih... kriči Breda.
- Ne, čez pet... ne, že čez tri minute! — popravi hitro Oton.
- Gledišče, čez tri minute...

Slednjic je vse urejeno. Na dvorišču je bil Ivan že pobral vstopnino: svetle, gladke kamenčke; vsi zrejo napeto kvišku.

Breda je umolknila.

- Tilin, tin, tin, tin, tilin...
- Počakaj, Oton, še rožo v lase! —
- Tilin, tlin, tin, tilin, tlin...
- Kje je pa zmaj? No, Breda, kje si? —
- Beee... se priplazi Breda vsa umazana iz zapečka v kuhinji.
- Tako-le bo, poslušajte! Najprej se priplaziš ti, Breda, po vseh štirih na hodnik do stola; spotoma pa kaj godrnjaš. Nato poveš, da si zmaj, ki ješ samó kraljične, veš! —

Breda prikima.

- Tin, tin, tin, tin, tilin...
- Aló, Breda! —
- Ne morem odpreti vrat! —
- Ná, zdaj pa hitro! —

Breda prileze na hodnik, govoreč: — Godrnjam, godrnjam in jem in jem... ajá... in jem kraljične. —

— Ne tako, neumnica! Mmmm... tako godrnjaj! — popravlja Oton skrivaj skozi kuhinjsko okno.

Otroci se glasno smejejo, ko gledajo, kako zmaj kobaca sem ter tja po hodniku. Ko pa ne ve zmaj, kaj bi še napravil, se obrne vprašujoče proti oknu.

— Skrij se zdaj za stol, da pride kraljična! —

Plesočih korakov nastopi kraljična. Gre naravnost do stola, sede in govori z obupnim glasom: — Tako mlada moram umreti! Zmaj hoče moje življenje... pa nikjer ni zmaja... ne, ne... pa nikjer ni rešitelja...

— Breda, zagodrnjaj! — ukaže tiho Oton skozi okno.

— Mmmmm...

— O groza! Zmaj se že bliža! —

In kraljična se prime z obema rokama za glavo.

Tedaj se prikaže z mladostnim nasmehom na licih kraljevič. Kuhalnica mu je žezlo in meč obenem.

— Visoka kraljična! Jaz sem kraljevič, ki bom posekal zmaja. — Tišina.

— No, reci kaj! — pošepče Oton.

— Da, jaz sem kraljična, ki, ki... in Vida požira v zadregi debele sline.

— No, ki mora umreti... pomaga tiho Oton.

— ... ki mora mlada umreti! —

— Ne boš umrla!...

— Pa si prej dejal, da naj tako rečem...

— Saj je prav, neumnica. — Zdaj jaz govorim! —

— Neumnica pa že nisem, veš! —

— Tiho zdaj!... Ne boš umrla! Zmaju je odbila zadnja ura...

Zmaju za stolom uide smeh.

— Kaj se smeješ? Le čakaj! Godrnjaj rajši! — se razljuti Oton.

— Mmmmm...

— Zdaj zbeži v kuhinjo! — namigne Oton Vidi.

Kraljična steče. Vlečka se zatakne ob vrata, kraljična se spodtakne in udari z nogami ob kovčeg.

To priliko izrabi kraljevič.

— Aha, zdaj prihaja zmaj. Ali pa veš, ti zmaj, kdo sem jaz? —

— Vem, Oton si! —

— Uh, ne, ti godrnjaj! — se razjezi Oton.

— Mmmmm...

— Kraljične ti ne dobiš, ker jo bom jaz rešil. —

— Mmmmm...

Tišina.

— Pridi zdaj ven, Breda! — jo pouči Oton.

Toda zmaj se ne upa izza stola, ker se je kraljevič že široko razkoračil in zavihtel kuhalnico visoko nad glavo.

— No, pridi zdaj! — veli trdovratno Oton.

— Se bojim, ker me boš...

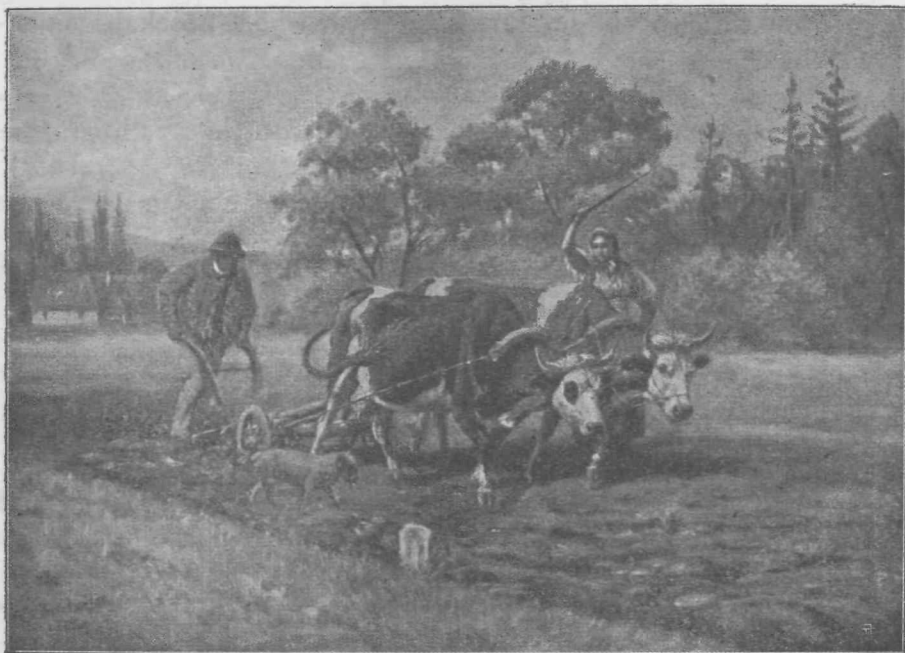
— Saj te ne bom zares! Le pridi, pa godrnjaj! —

— Mmmmm... in zmaj se zaleti mimo kraljeviča in izgine v sobi.

Kraljevič zamahne po tleh: kuhalnica se prelomi in spodnji del odskoči v velikem loku med gledalce.

Gledalci se zasmejejo in zaploskajo.

Naši trije se zbero v kuhinji. Žalostno zrejo drug v drugega: mamino koprenasto krilo je raztrgano, kuhalnica je zlomljena...

BOG DAJ SREČO!

MARICA BARTOLOVA:

Beletova Majda.

li ne poznate Beletove Majde? Seveda je ne poznate, ker je za šolo še premajhna, dasi že sama hodi na trg in prinaša v mamini torbi mesa in vsega, kar ji je naročeno. Lansko leto je še hodila le z mamo na trg z lepim, malim oprtnjakom. Vanj je mamica naložila razne zelenjave za kuho, na vrh je pa dela zelenih vej in pisanih rož z dolgimi peclji, da se je Majdina glavica videla kakor rožica med rožami.

Lahka, drobna in poskočna je Beletova Majda kakor prava žoga. Še pred nekoliko leti je pridrvela k nam, se vrgla že v veži na tla, potem v velikih skokih pribežala v kuhinjo in v sobe ter pod mizami in posteljami preobračala kozolce.

Zdaj seveda ne dela več tako, saj je bil pred dnevi njen peti rojstni dan. Sedaj prihaja na vrata, resno pozdravlja in gleda, kaj delamo. Vse opazuje in izreka o vsem odkrito svoje mnenje.

Majda govori že kakor odrasli ljudje. Ko je bila oni dan pri nas, je vzela metlo ter začela pometati kuhinjo. Hipoma se ustavi in vzklikne resno in žalostno: »Joj, koliko se mora človek mučiti!«

Šteti zna do deset in še dalje, vendar se je danes uštela. Vprašali smo jo, koliko jih je v družini, pa je štela: »Oče in služkinja sta dva, jaz in Marinka dve, je štiri, mamica ena je tri.«

Svoj rojstni dan je pričakovala prav težko, ker ji je mama obljubila, da dobi takrat knjigo s podobami. Pritekla je k nam in pripovedovala: »Zdajle pojdem še štirikrat spat, potem bo moj rojstni dan, jutri pojdem še trikrat, pojutrišnjem še dvakrat, popojutrišnjem še enkrat, pa bom že imela knjigo.«

Z našo Dano sta se nekoč menili o Majdini sestrični Pavli, ki je umrla lansko leto. Pavla je pisala nalogo in držala svinčnikovo kapico v ustih. Kapica ji je zdrknila v sapnik in čez nekaj ur je ubožica Pavla umrla. Zato ne devlje Majdica nobene take stvari v usta, ker se še predobro spominja svoje sestrične. Računali sta torej z našo Dano, koliko je bila Pavla stara, ko je umrla. Dana je trdila, da je imela Pavla dvanajst, Majda pa, da enajst let. Nekaj časa Majda molči in misli, potem pa vpraša: »Ali ne bi ti, ki si že velika, spoznala po Pavlinih copatah, koliko je bila stara? Njene copate imam jaz doma.«

Dasi je Majda še mala, je vendar junaška. Ko pride zvečer ura, da mora v posteljo, želi mamici in očetu lahko noč pa gre iz kuhinje skozi veliko jedilnico v spalnico. Prižge si na nočni omarici električno

luč, se sleče, luč zopet ugasne, leže, se priporoči dobremu Bogcu in zaspi. Pa tudi sicer je Majda junaška. Nekega dne je bila s svojo poldrugoletno sestrico Marinko na dvorišču. Medtem, ko je imela Majda opravka s svojimi punčkami, je stopila Marinka na klopco ter se nagnila v čeber vode, ki je stal zraven. Ko se je Majda ozrla in zapazila sestrico, da tiči z glavico v čebru, je skočila naglo in tiho brez vsakega krika tja, zagrabila z vso svojo močjo sestrico za obleko in jo postavila na tla. Potem je šele jela klicati mamo, naj osuši Marinki mokro glavico. Če bi bila zamudila Majda le nekaj minut, bi bila sestrica utonila. Na ta svoj čin je Majda po vsej pravici ponosna.

Beletova Majda je tudi prav dobrega srca. Ako sreča na stopnicah berača ali ga vidi, da čaka pred vrati kake druge stranke v hiši, mu pravi: »Le pridite k nam, pri nas že dobite kaj!«

Aha, čujem jo, zdaj prihaja!

»Kje pa je gospa?« vpraša.

»Naša mama piše v svoji sobi, ne smeš zdaj tja!« odgovori naša Dana.

»Pa moram, moram ji povedati, kaj je rekla naša mama!« Še ni tega dobro izgovorila in že je stala pri meni.

»Veste, kaj je mama rekla? Rekla je, da sem se tu pri vas naučila govoriti lepo slovenski. Nič več ne rabim spačenih ali pokvarjenih besed. Vi ste res pravi Slovenci, zato moram biti še več pri vas; ali ne?«

Še ni dobro vsega izgovorila, je že odfrčala. Slišim jo, kako pripoveduje naši Dani, da je oče kupil tako velik voziček, da bo lahko njo in sestrico Marinko peljal na izprehod. »Če boš hotela, pojdeš pa ti, Dana, enkrat namesto mene. Oče bo peljal voziček, jaz pa pojdem zraven,« je dejala v svoji dobrosrčnosti.

Tiho, tiho je ob Soči.

*Tiho, tiho je ob Soči,
niti list ne zašumi...
Samo žalost, naša žalost
tam pokoja ne dobi.*

*Kamor greš, beseda naša
sega v dušo in v srce,
le ob Soči, tam ob Soči
naj glasiti se ne sme?*

*Vendar ni moči na svetu,
ki bi vzela nam to moč!
Bratje, še je v nas mladosti,
da prispemo na pomoč.*

*Dan zasvetil bo ob Soči,
dan pravice in moči,
ko ob Soči naša žalost
v radost se izpremeni.*

Ivan Albreht.

JOS. TUREN:

Kranjska gora.

d Jesenic dalje se zoži Savska dolina v taki meri, da imajo Sava, cesta in železnica komaj prostora, da lahko tečejo druga poleg druge neovirano naprej. Le tu in tam stoji pod goro samotna kmetija, in nekaj njivic se širi skromno pod smrekovimi gozdovi. Le časih se razmakne dolina nekoliko, in tedaj nas pozdravi tiha zagorska vas. A vasi so le redke. Prva vas je Mojstrana in Dovje ob vhodu v dolino Vrata, ki jo zapira v ozadju Triglav s svojimi snežnimi tovariši. Vlak sopiha dalje ob širokem produ, ki se sredi njega peni Sava. Na levi in desni se prične gorovje zopet stiskati in se razmakne šele pri samotni, a vendar prijazni vasi Rovte. Tu je že precej polja, ki je jako skrbno in varčno obdelano. Na levi tam se dviguje strmo navkreber divji, a krasni jarek Martuljek, znan po svojem visokem slapu. Nad Martuljkom pa se vzpenjajo visoke, skalnate gore, ki jih pokriva leto in dan beli sneg. Strme so tiste gore in nepristopne in gledajo veličastno na bežeči vlak. Najlepši izmed gor pa je ostri, navpični Špik (2472 m). Tam je služil Kekec pri stari Pehti, kakor ste morda čitali v lanskem »Zvončku«. Zato pa vam mora biti znan Špik in krasni Martuljek s svojim slapom.

Vlak sopiha dalje kraj zelenega, smrekovega gozda in se ustavi čez nekaj minut. V Kranjski gori smo, ki je zadnja postaja v Jugoslaviji na severu Slovenije proti Italiji. Na desno se dvigajo zelene Karavanke s svojimi širnimi senošetmi; na levi pa gledajo nate strme, razdrte gore s svojimi ostrimi, s snegom pokritimi glavami. Polja je še precej. Njiva za njivo je skrbno obdelana in obrodi zato jeseni bogato.

Kranjska gora šteje okrog 130 hiš. Prebivalci so sami kmetje, ki se redé večinoma s poljedelstvom in le malo z živinorejo. A v prejšnjih časih je cvetela tu živinoreja, ki pa je v današnjem času popolnoma propadla. Veliko zasluži vas tudi od tujcev, ki prihajajo semkaj na letovišče. Priroda je tu tako krasna in veličastna, da Kranjska gora po pravici zasluži ime »jugoslovenska Švica«.

Na levi strani vasi teče divji potok Pišenca med kamenitim prodom, ki jo dobro vidimo na sliki. Ob znožju Karavank pa šumlja med jelševjem Sava v ozki strugi kot pohleven potoček in se združi onkraj vasi z divjo Pišenco. Mi pa gremo skozi vas in dalje ob belem produ.

Vedno bolj se čudimo orjaškimi snežnikom, ki strmé nedaleč od nas v jasno nebo, in ker nismo vajeni takega prizora, nas je skoro strah. Z nebotičnih višav gledajo na nas razrite, previseče skale, in sicer na levi in desni, in vsak hip pričakujemo, da se zrušijo na nas. A mi smo junaki in gremo kar naprej. Ustavimo se šele tam gori, kjer se sveti malo jezerce, obdano krog in krog od belega proda. Tu imamo pred očmi vse strme gore. Ravno pred nami stoji velikanski Prisanek (2547 m); glavo ima nekoliko povešeno, kot bi spal. Dobro ga vidimo na sliki. Kdor bi hotel kaj več vedeti o tej gori, naj čita devetnajsti »Zvončkov« letnik, pa bo videl, kako je tamkaj in kako je tam Kekec pasel divje koze. Na levi se drži Prisanika stolpičasti Razor (2601 m), čigar vrh vidimo od daleč kakor ost sulice. Od Razora dalje pa je vrh pri vrhu, ki jih pa ne vidimo na sliki. Tam se dviga pogorje divje in strašne Škrlatice (2738 m), ki je za Triglavom najvišja gora v Sloveniji.

Kranjska gora.

Zdaj se pa obrnemo na desno. Severna Prisanikova stena pada globoko in strmo, kot bi jo bil kdo prerezal. Tam je prelaz, ki ga imenujemo Vršič (1861 m) in ki je preko njega speljana lepa cesta, držeča v sosedno Trento, kjer izvira bistra Soča. Na Vršiču stojita dve planinski koči — Erjavčeva, ki je naša last, in »Dom na Vršiču«, ki

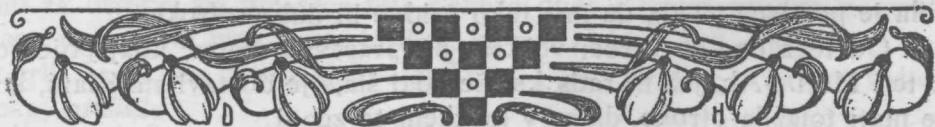

so ga nam ukradli zdaj Lahi. Na desno se vzpenja s snegom pokrita gora Mojstrovka (2332 m), ki jo vidite na sliki jako megleno. Od Mojstrovke drži gorski greben dalje do silnih vrhov Jalovca (2643 m) in Mangarta (2678 m). Pod Mojstrovko se pričinja divja, a vendar krasna soteska Mala Pišenca, na obeh straneh obdana od gladkih, sivih skal. Po soteski dere in bobni gorski potok Mala Pišenca. Tam je polno slapov in tolmunov, in ta soteska prekaša na več mestih svetovnoznani Vintgar pri Bledu. Sredi te soteske je moral pretrpeti Kekec marsikaj hudega. Če bodete pridni, pa vam pove »Zvonček« drugo leto kaj več o Kekcu in njegovih neizgovornih nezgodah v Mali Pišenci.

Dvajset minut od Kranjske gore proti severu stoji prijazna vasica Podkoren. Od tam se vzpenja po Karavankah cesta na znani Korenski prelaz, ki drži v naš izgubljeni Korotan. Onkraj vasice se zbira v malem jezercu naša Sava, ki izvira nedaleč tam v Planici in priteče pod peskom semkaj v jezerce. Še nekaj minut hodimo, ker bi radi videli še Mangart. Pridemo do vasi Rateče in res vidimo Mangart. A takrat zareže nad nami oboroženi tujci — Lahi. Prišli smo do državne meje in ne smemo več naprej.

Žalostni se obrnemo ter gremo nazaj proti Kranjski gori. Oziramo se na zelene Karavanke nad sabo in hudo nam je v srcu. Saj vemo, da sede tam na vrhovih Nemci in pazijo, da se nihče izmed nas ne prikrade v naš Korotan. Na desni — tik nad nami — sede na vrhovih naših Julijskih planin brezvestni in podli Lahi ter se nam reže v dolino. Zakaj italijanska meja drži ravno po vrhovih naših gorá — našega Mangarta, Jalovca, Prisanka in Razora — in Lahi na Julijskih gorah ter Nemci na Karavankah nam hočejo pokazati, da smo mi na tistih vrhovih tujci, a ne gospodarji. Zato pa čepita Lah in Nemeč na tistih vrhovih, da bi mi ne mogli priti v naše ugrabljeno kraljestvo — na Primorsko in v Korotan. Kakor dva zmaja sedita tam gori in nam kažeta v dolino svoje strupene zobe in krvave šape ter mislita, da se mi skrivamo v dolini in trepečemo od silnega strahu.

Hej, vidva prešerna zmaja! Mi v dolini se ne bojimo vajinih zob in šap, ker mi strahu niti ne poznamo! Vsaka naša kočja rodi junaka, ki zna vihteti dolgo sulico in ostri meč. V srcu naših junakov ni bojazni, ampak samo ljubezen do doma, do drage planinske zemljice. Oj, pride dan, ko se dvignejo naši junaki... In vidva, prešerna zmaja, se bodeta strmoglavila v prepad, ki zija tako globoko pod vama!

JANKO LEBAN:

Pri teti Mari.

olinarjevi v Škofji Loki so bili bogati posestniki in trgovci. Imeli so več šolodolžnih otrok in te so vzgajali kar najskrbneje. Pridno so otroci pohajali domačo šolo, a učili so se posebe tudi še glasbe in jezikov, zakaj Dolinarica sama je bila dobra pevka in je spretno igrala na klavir, Dolinar pa je večkrat po udarjal: Le radi se učite poleg materinščine tudi drugih jezikov, zakaj pregovor prav pravi: »Kolikor jezikov znaš, za toliko mož veljaš!«

Dolinarica je imela sestro, bogato vdovo v Železnikih, ki je slovela po svojih krasnih posestvih.

Poletnega dne so sedeli Dolinarjevi otroci z materjo v sobi. Tedaj izpregovori Dolinarica: »Otroci, če boste pridni in vljudni, smete o bližnjih počitnicah potovati k teti Mari v Železnike ter ostati pri njej nekaj dni.«

Zbrani otroci, Edo, Fran, Klara in Milka, so ob teh materinih besedah oživeli, kakor da jih je prešinila električna iskra. Edu in Franu je zažarelo oko, Klara in Milka pa sta od veselja plosknili z ročicami.

»Kaj ne, mamica, jaz tudi pojdem k teti Mari, če se naučim gladko zasvirati Parmove Mlade vojake?« Tako je vprašala mlajša sestra ter se ljubeznivo privila k materi.

»Gotovo, gotovo, golobičica moja!« ji odvrne mati ter jo poljubi na čelo, vsem pa deje: »Vidim, da imate dobro voljo in da hočete biti pridni; pokažite tudi dejanski, da resno mislite to.«

Otroci so se takoj lotili dela. Edo vzame risbo v roke ter jo jame skrbno dovrševati. Le časih mu je pogled šinil preko risalne deske, saj si je v duhu že predstavljal, kako lepo bo pri teti Mari. Živahni Fran je pisal spisovno nalogo, Klara je sedela pri klavirju ter tako marljivo drobila Mlade vojake, da so jo boleli že drobni prstki. Dobra Milka, starejša sestra, pa je od časa do časa odložila pletenje, prisedla k bodoči umetnici na klavirju, jo opozorila na to in ono napako ter ji sama pokazala, kako se mora pravilno glasiti.

Tako so bili ti štirje bratje in sestre lep zgled pridnosti, sloge in otroške ljubezni. Mati Dolinarica se je tega na tihem srčno veselila. Bila je ponosna na to, da ima tako pridne in dobre otroke.

Od tega dne so otroci večkrat povpraševali mater, kdaj pojdejo k teti Mari. »Ah, jaz bi rada kar že zdaj šla,« je dostavljala Klara, ko je mati tolažila otroke, da se v kratkem to zgodi.

In prišel je res zaželeni dan! Otroci so kar vriskali od veselja, ko jih mati nekega jutra zbudi z besedami: »Alo, otroci, danes greste k teti Maril!« Kakor bi trenil, skočijo otroci iz postelj. Oblečejo se ter napravijo, potem pa sedejo za mizo, da zaužijejo kavo ter se pokrepčajo za »dolgo pot«. Zdajci pa vstopi mati k veselo čebljajočim otrokom, rekoč: »Čujte me, deca! Če hočete ostati pri teti Mari več dni, morate vzeti s seboj nekaj perila, obleke in igrač. Jaz bi poslala dobri teti lično košarico kot dar za njen bližnji godovni dan; kdo bo le nesel vse to?«

»Mati, jaz vem, kako naredimo to,« odgovori Edo. »Vzamemo s seboj mali voziček, v njem bo prostora za vse!«

Mati je pritrdila in kmalu so šli po voziček ter vanj spravili vse, česar bi otroci potrebovali pri teti. Po presrčnem slovesu pri starših so se otroci, veselo ukajoč, spustili na pot, odičeni s svežimi šopki cvetic. Nebo jim je bilo milo, zakaj bil je krasen poletni dan. Menjaje se so vlekli voziček dalje. Spremljal jih je zvesti pes Azor, ki je veselo lajal ob vozičku ter zadovoljno migal z repom. Tako so polagano prišli že do Bukvice. A tu odpovedo mlajši sestrici noge. »Ne morem dalje, strašno me bolijo noge,« bridko potoži Klara.

Kaj storiti?

»Pa sedi v voz!« svetujejo drugi, »peljali te bomo!« — Rečeno, storjeno! Klara sede v voz. Edo in Milka se uprežeta, primeta oje vsak na svojem kraju, in čvrsto potegneta »dvonožna konja«. Da je glajše šlo, je Fran zadaj potiskal voziček naprej.

Tako so srečno dospeli v Železnike k teti Mari. Oj, veselja, ki je tu zdaj zavladalo! Teta je otroke odvedla v sobo, pogrnila mizo ter nanjo nanosila vsakovrstnih dobrih jedil, ki si jih želi otroško srce. Otroci so pridno zajemali, ker po dolgi, štiriurni hoji so imeli dobro glast. Ko so se pa najedli in odpočili, je rekla teta: »Zdaj pa, otroci, z mano, gremo na vrt!« Obe deklici se nista mogli dovolj nagledati lepih cvetic, ki so tam rasle, pa tudi dečka sta večkrat vzkliknila: »Oj, ljuba teta, kako lepo je pri tebi!« Najbolj so se pa otroci veselili lepega dvorišča, polnega perutnine. Tu je ponosno stopal krasen pav, purani in druga perutnina so tu brskali, a golobi so odletali in priletali.

Nekega dne je šla Milka s polno skledo zrnja na dvorišče, da bi nakrmila kure. Ni dolgo trajalo, ko pridejo tudi drugi trije otroci tja ter veselo opazujejo, kako sestra krmi kure. Največje veselje pa je bilo za otroke, ko jim reče teta nekega dne: »Otroci, pojdite na vrt. Tam, prav sredi vrta, raste hruška, ki ima žlahten sad. Tako lepih in dobrih hrušk ne dobite daleč naokolo. Torej pojdite in si natrgajte nekaj hrušk!«

Po teh besedah vzame košarico ter jo izroči mali Klari, ki vesela ubere pot pod noge na vrt. Tudi drugi otroci jo urežejo za sestrico. Na vrtu obstopijo omenjeno hruško, ki je bila bogato obdarjena z najlepšimi hruškami.

»Ah, ko bi bila tu naša mama in bi videla te krasne hruške!« kliknejo vsi kar v eni sapi, Klara pa še pristavi: »Pa vzamemo nekoliko hrušk s seboj za mamol!«

»Seveda, če nam teta dovoli,« приметne Milka in prične nabirati hruške. Kmalu je bila košarica polna in že so mislili z njo pohiteti k teti, ko jim naproti pride uboga deklica z malim otrokom v naročju. Milo poprosi, naj ji Klara podari hruško za lačnega bratca. Klara takoj seže v košarico ter ji izroči hruško. »Bog ti povrni, ljubi, dobri otrok!« Ob teh besedah izroči hruško otročiču, ki ga nežno pozboža v lice.

»Kakor vidim, ti jako ljubiš svojega bratca,« povzame zopet Klara, Milka pa pripogne vejo ter utrga še nekaj lepih hrušk ter jih podari ubožni deklici. Lepo se zahvalivši deklica vesela odide z otročičem.

»Veš, kaj bi jaz rad?« deje Edo Milki, ko so otroci stopali v hišo.

»No, kaj?«

»Želel bi, da bi bilo to hruškovo drevo moje! Potem bi domače uboge otroke obdaril s hruškami, saj so malokdaj deležni take sreče kakor mi.«

Zadnje besede je slišala teta Mara, ki je stala ob odprtem oknu. Ko stopijo otroci v sobo, poprosijo teto, naj jim ne zameri, da so ubožno deklico obdarili s hruškami. Teta Mara pa zamahne z roko ter posebno pohvali Milko. Pogladila jo je po licu ter rekla: »Ohrani si to dobro srce tudi zanaprej, moj dobri otrok!«

Nekaj dni po tem dogodku se je rodilo novo veselje: bil je tete Mare god!

Že navsezgodaj so otroci vstali, se okrasili s cveticami, a ko jih je teta poklicala v obednico k zajtrku, so veselo razpoloženi stopili v sobo. Porazstavijo se okrog tete, a mala Klara stopi s šopkom v roki bliže ter pogumno prične deklamovati:

Pozdravljena nam, draga teta,
vse dobro voščimo za god,
naj dolga, dolga, srečna leta
živi te še nebes Gospod,
po smrti pa te vzame naj
nad zvezdice tja v sveti raj!

Potem izroči teti šopek.

Teta ga vzame ter vsa ginjena in vesela poljubi dobre otroke, potem jih povabi na zajtrk.

Opoldne pa jim je postregla s prav dobrim kosilom. Imeli so vsega dovolj, česar si le poželi človeško srce. Posebno je otrokom ugajala pijača: sladki malinovec, a kot prigrizek: šartelj in potice, da si boljših ne morete želeli. Vsi so bili prav dobre volje, posebno ker so si otroci izmislili novo zabavo. Čujte, kaj in kako je to bilo! Po zajtrku je šla teta Mara kuhat v kuhinjo, otroci pa so se umaknili s psom Azorjem v svojo sobo. In tu so iztuhtali nekaj izrednega: »Tudi pes Azor mora opoldne čestitati tetil!«

Fran je psa postavil na mizo, a Milka je prinesla čepico ter jo dela psu na glavo. Zdelo se je, kakor bi bil pes ponosen na to in da se je zavedal, kolika mu je čast. Fran ga je nekoliko časa vežbal v tem, da je znal spretno dajati šapo in se lepo vesti, a Klara ga je opominjala, naj bo »prav pridkan«. Potem so mu otroci potisnili v gobec listek, na katerem je bilo zapisano: Čestitam! Ob velikem veselju so Azorja pri kosilu odvedli pred teto. Na dano povelje se je pes priklonil teti Mari ter spustil voščilni listek na mizo. Bučen smeh je zaoril, a teta je vzkliknila, veselo presenečena: »Azor, ti si svojo nalogo dobro rešil, zato dobiš klobaso!« —

Ali se je v takih razmerah čuditi, da so otrokom le prehitro minili dnevi in da jim je dan slovesa le prezgodaj napočil?

Dan pred odhodom domov je teta rekla otrokom: »Otroci, bodite danes še prav veseli. Za kosilo vam skuham štruklje, ki jih tako radi jeste, a za večerjo dobite sladko čokoladico v slovo.«

»Ah, ti si res dobra teta!« vzklikajo otroci vsi hkrati.

»In danes nakrmite lahko še enkrat koze in kure ali si s čim drugim krajšate čas.« —

Po teh tetinih besedah so otroci veseli zdrveli na vrt. Edo in Fran sta privedla s hleva svojega ljubljenca, črno marogastega kozla. Iskro živalco sta vpregla v voziček. Edo koj sede vanj ter požene kozla. Toda živalca se je le kujala in ni se hotela premakniti. Tedaj pa Fran pelje kozlička nekaj časa z roko. Ko ga pa spusti, jame žival silno skakati, da voz preobrne ter pade Edo iz njega. Sestri, ki sta pletli za teto šopek, se prestrašeni bližata. Toda ko vidita, da ni nič hudega, se vsi prostodušno posmejejo.

Drugo jutro, ko so imeli že odpotovati in je vsakdo že bil na svojem mestu, povpraša Edo: »Kje pa je Azor?« Nihče ni vedel. Iskali so ga na dvorišču, pod kozelcem in na vrtu, pa zaman! Teta je tolažila otroke: »Le brez skrbi odpotujte. Azorja vam pošljem v Škofjo Loko, ko se vrne.« —

Otroci so stopali proti vrtnim vratom. Odprejo jih in — glej, tu je Azor, v gobcu držeč slamniki, ki ga je bil včeraj izgubil Fran na trati. Zavladalo je veliko veselje. V pomoč »dvoonožnima konjema« zaprežejo Azorja v voziček. Vanj spravijo svoje reči in darila, ki jim jih je naklonila teta Mara. Da ni manjkalo tudi košarice hrušk za mamo, se umeje samo ob sebi.

»Pa zbogom, ljuba teta, in hvala ti za vse, prav za vse!«

»Zbogom, ljubi otroci! Pozdravite doma ateja in mamo, pa kmalu zopet pridite!«

Tako so se poslavljali, dokler niso otroci zapustili tetine gostoljubne hiše.

Doma pa je bilo mnogo veselega pripovedovanja; Dolinarjev ate in mama sta z zanimanjem poslušala zgovorne otroke.

* * *

Zgodbe, ki sem vam jih tu opisal, se niso vršile včeraj ali lani, nego pred več leti, ko sem še učiteljeval na Bukovici, ki leži med škofjo Loko in Železniki. Dolinarjevi otroci so danes že odrasli in kaj prida ljudje. To pa vem, da se še danes radi spominjajo opisanega izleta in življenja pri — teti Mari!

V spomin U. Wessnerjevi.*)

Utihnili zadnji je srca utrip,
zatisnila oko je zlata mati,
srce rodilo je vprašanje tisti hip:
»Čemu mi zdaj na svetu je ostati?«

Odkdaj si me ljubila, blaga mati? —
Od onih davnih, tajno sladkih dni,
Ko si pričakovala v nadi zlati,
da ti Vsevedni dete podari.

Potem pa je v ljubezni rajsko jasni
objelo materino me srce,
in bili zafe, zame dnevi krasni,
ko so detinske sanje mimo šle.

Mladostne sanjala sem sanje svoje
pod tvojim varstvom varno in lepo,
kot pesem bilo je življenje moje,
spomin še zdaj zveni mi presladko.

Pa je bolešt nam v hišo se vselila,
ko je očeta vzela kruta smrt.
Kako ti solza je oko rosila,
ko je premnogi up bil tebi strti!

Iskala si tolažbe v deci svoji
in našla si jo v truda polnih dneh.
To bili še so srečni dnevi tvoji,
če bil je delu svojcev dan uspeh.

Zdaj ni te več med nami, draga mati,
odšla pred nami si v vsevečni mir.
Ostali nam so le spomini zlati
in vera v snidenje — tolažbe vir.

I. K.

* Gospa Uršula Wessnerjeva je umrla v visoki starosti 94 let. Bila je mati profesorice Marije Wessnerjeve na dekliškem liceju v Ljubljani, Ane Wessnerjeve, nadučiteljice v Trbovljah-Vodah, in Josipine Wessnerjeve, učiteljice v Ljutomeru. Vrli slovenski ženi in materi postavlja »Zvonček« ta skromni spomenik. Uredn.

Jože Pinterič, Retje; Andrej Mandel, Josip Kokol, M. Živko, Marica Dvoršakova, Sv. Barbara v Slov. gor.; Rudolf Goršek, Ivan Potočnik, Emil Weber, Albin Košak, Karel Firšt, Griže pri Celju; Milko Hmelj, Ivan Šumljak, Vojteh Jager, Boris in Marjan Kožuh, Maribor; Hermina Petelinškova, Marija Kovačeva, Josip Ottowa, Francka Stojparjeva, Justina Potočnikova, Ana Puklova, Franc Drame, Betica Čeričeva, Oplotnica; Marijana Dolinškova, Ivana Dolinškova, Pepca Käsova, Justa Stebernakova, Ljubica Ferencova, Marta Brezovnikova, Frančiška Porenta, Marija Andrejašičeva, Amalija Straka, Jerica Petanova, Marija Jevšenakova, Milka Založnikova, Angela Arzenškova, Greta Prettnerjeva, Marica in Zdenka Zoretovi, Terezija Lahova, Greta Gutsmandlova, Cilka Kukova, Alojzija Oroževa, Angela Fike, Martina Rušnikova, Marija Levartova, Zofija Beznikova, Terezija Šajteglova, Konjice; Erna Muserjeva, Zg. Šiška; France, Ilija in Andreja Goršičevi, Mirko in Franc Jeglič, Ljubljana; Jožef Grbec, Elza Kirbischeva, Dragica Karnjovškova, Valeska Lavrenčičeva, Celje; Anton Goršek, Albin Pikel, Jakob Trobiš, Alojz Trobiš, Franjo in Karel Cilišek, Matevž Vipotnik, Ljubica Mikuševa, Franjo in Antonija Antloga, Gotovlje; Fran Rakar, Vladimir Pavlin, Alojzij Marinko, Franc Merjasec, Radislav Reja, Bogumil Korbar, Milan Kačič, Sp. Šiška; Milan in Vanda Vrhovnikova, Šmartno pri Litiji; Ferdinand Uranič, Vladimir Jamar, Nanda Uhljeva, Franc Zorman, Herman Vrečko, Ljubljana; Marijan Janc, Šmarje; Ivan Kveder, Dušan Humer, Jesenice; Pavle Anderlič, Branko Tancig, Vlasta Tancigova, Maruška Kinkela, Ptuj; Ana Meterčeva, Trbovlje; Marica Praznikova, Sp. Polskava; Franjo Inkret, Bernard in Lota Kovačeva, Sv. Jurij ob j.ž.; Ina in Vera Slaparjevi, Olševek; Rudolf Goršek, Anton Jurhar, Ludovik Jurhar, Milan Voglar, Griže pri Celju; Zora in Nadica Vengarjevi, Radovljica; Ernica Kocbekova, Božo, Vanica, Peter Kobé, Kranj; Mirko Izlakar, Vič; Marija in Anica Skrtovi, Radovljica; Ladislav Wisinger, Litija; Gvido Hrašovec, Novo mesto; Nada, Ljubšek Jankovič, Vojnik; Lovro Čarman, Škofja Loka; Nada in Nace Založnik, Celje; Lavoslav Kovač, Sp. Šiška; Pavel Gregorc, Mengeš; Magda Divjakova, Ribnica; Avgust Cajnko, Jakob Štefančič, Oto Steiner, Josip Pikel, Boris Stres, Franjo Pirtošek, Slavko Šlander, Ernest Flis, Tilka Brinarjeva, Mici in Lojzka Cilenškovi, Ema Oblakova, Mara Miklavčičeva, Tončka Omerzu, Erika Roblekova, Roza Keinzova, Mali Šketa, Žalec; Franjo Mihelčič, Ljubljana; Albina Slemenikova, Celje.

Zastavico v podobici v 3. številki so tudi prav rešili: Borut Šink, Velike Lašče; Marica Mahkotova, Ljubljana; France, Ilija in Andreja Goršič, Ljubljana; Božena Vebrova, Jesenice; Milan Seme, Ljubljana; Pepček in Vladimir Sparhakl, Celje; Adolf Kopetzky, Ljubljana; Valeska Lavrenčičeva, Celje; Jeja Jamarjeva, Dragica Šmidova, Janez Jamar, Ljubljana; Ivan Potočnik, Griže; Ernest Petrič, Marjan Stegnar, Ljubljana; Fran Cilenšek, Jakob Trobiš, Albin Pikel, Anton Gorše in Ivan Rak, Gotovlje.

Umrli součenki Anici Weisseisnovi v spomin.

Med belimi svečami je ležala vsa sama, blede, pokojna. Vijolice so dehtele okoli nje. Utrgane so klonile glavice kakor ona, ki je nje dušica že trkala na nebeška vrata.

Vse smo jo ljubile. Kako bi je tudi ne? Saj je bila Anica vedno prva med najboljšimi; vsem je bila ljubezniva součenka. Nikdar ni bilo trde besede iz njenih ust, nobene ni nikdar žalila. Bila je ponos nas vseh, radost gospodične učiteljice.

Tiho, nepričakovano se je prikradla zahrbtna, kruta bolezen v drobno telesce in je zahtevala kot žrtev njo, ki ji je bila duša kakor nepopisan bel list, kakor droben cvet, na katerem se blesti prva rosa zlatega jutra, ki pa komaj čaka toplega solnčnega žarka, ki ga bo z dolgimi, kakor zlate niti tenkimi prsti odprl in priklical v življenje. Zavel pa je rezek veter in odnesel biserno kapljico. Zamrlo je solnce na nebu in cvet je ostal zaprt. In Anica je šla v

deželo bledih senc. Napočil ji je večer, še preden je bil dan — kakor pravi pesnik.

Za njo so šle lahno solze njene zlate mamice, njene žalostne misli v dolgi procesiji, njeno srce raztepeno in razbolelo, njena materinska ljubav, kakor kri rdeča in trpka sedaj.

Me pa, ki smo te tudi ljubile, te nismo videli v tvojem zadnjem snu in v tvojem zadnjem pokoju.

Nismo ti smele zadnjikrat pogledati v svetle tvoje dobre oči. Skrito so polzele naše solze in od daleč so te iskale naše oči na tvojem zadnjem potu. Lahka ti zemlja, ljuba Anica, naj ti bo zlato jutro v objubljeni deželi!

Ko bodo drugo leto zopet vzcvetle vijolice, bodo cvetle iz tebe. Iz tebe bodo dehteli beli nageljni in temne rože. Takrat bo s podvojeno silo oživel tvoj spomin v nas in zaplakalo bo globoko notri v srcih, ki te ne bodo pozabila.

Ivanka Blagnetova.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Zadnje dni mi hodijo po glavi same pesemce. V nedeljo me je vprašala majka: »Kako boš voščil sestrici za rojstni dan?« Pa mi je prišla na misel tale pesemca:

Voščilo Đurđici.

Danes ravno sta dve leti,
kar te Drava je prinesla
na zemljico tole belo.
Pridna bodi, kakor si bila dozdej,
očka in majko ljubi vekomaj.

Prihodnje dni sem jih napisal še nekoliko, danes pa tole:

Moja piška.

Majhno piško jaz imam,
jesti nosim ji vsak dan,
ona meni jajce da,
ki ga jaz pojem, jaz sam.

Ko pa stara bo dve leti,
jo zakolje dekla sama,
jedli pa jo bomo
jaz, očka in pa mama —
mojo piško, dobro piško.

Prosim lepo, da sprejmete v svoj kotiček to pisemce in pesemci, čeprav vem, da n'sta dobri, ker mi jih ni nihče popravljal (le vejice).

Povedati Vam moram še to, da imam posebno Vaš kotiček rad. Očka mi je dal sedaj več starih letnikov »Zvočka« vezati. Iskreno Vas pozdravlja Vaš mladi prijatelj

Janvid Flerè,
učenc 3. razreda deške osnovne šole
v Ptuj.

Odgovor:

Ljubi Janvid!

Prešmentana reč, kako dobro si jo zagodel Đurđici in piški! Sestrica je bila gotovo vesela Tvojega voščila, piška pa je bržkone debelo pogledala, ko je čula, kakšne namene imaš z njo. Sedaj Ti daje jajca, nazadnje Ti pa bo dala še vrat! Uboga, uboga piška!

*

Velecenjeni gospod!

Dovolite, da se Vam tudi jaz predstavim. »Zvonček« je v letniku 1916 pisal o

meni: »Kako se je Franceljček učil slušati.« Dal me je notri g. dr. Pavel Strmšek. Ti stega dogodka se ne spominjam, ker sem bil takrat še čisto majhen. V šolo sem začel hoditi k mami, ki je pa še tisto leto umrla. Zdaj sem v desetem letu in hodim k atju v 3. razred. Sestrica Tilka obiskuje 3. razr. mešč. šole v Žalcu, brat Tonček pa študira v Pragi medicino. Ate ima z nami velike skrbi.

»Zvonček« čitam z zanimanjem. Čitamo ga tudi skupno v šoli, zakaj pri nas je 26 naročnikov. Sedaj z zanimanjem zasledujemo povest »Ratko Lipovec«. Tudi moji součenci se zanimajo za to povest.

Končujem, da Vam ne vzamem preveč prostora, ker imate samo »kotiček«.

Vljudno Vas pozdravlja

Francek Brinar v Gotovljah.

Odgovor:

Ljubi Francek!

Seveda, bil si takrat še čisto majhen, zato Ti je oni dogodek ušel iz spomina. Mi smo se pa dobro zabavali ob njem in tudi Tebi se bržkone ni pobesil nos, ko si čital zgodnico iz svojega mladega življenja. Ako Ti pa vendar ni kaj všeč, se možko pomenita z g. dr. Strmškom. Najbolje bo, če si sežeta v roke in ostaneta prijatelja, kakor sta bila vajina očeta!

*

Velecenjeni gospod!

Ker sem zvedel, da imate radi otroke, sem sklenil, da se pridružim Vašim kotičkarjem.

Hodim v šesti razred osnovne šole v škofji Loki. Naročen sem na »Zvonček«, ki ga z velikim veseljem prebiram.

Zložil sem malo pesemco. Prosim, ako bi jo priobčili v »Zvončku« in mi povedali, če je kaj vredna.

Mali lovec.

»Puško danes sem dobil,
vse zverine bom pobil.
Streljal tudi bom na zajce,
imel jih bom za male malce.«
Jurček mali tako modruje,
ko novo puško ogleduje.

Brž pokliče Kastorja,
z njim takoj se v gozd poda,
kjer je Kastor prav vesel
za zajčki tekati začel.
Jurček puškico nastavi,
a že dobil jo je po glavi.

Ker zajček misli si tako:
»Oh, Jurček streljal me ne bo.«
Kastor za zajčkom jako drvi,
a zajček se v Jurčka zaleti.
In preden Jurček se zave,
že mu noge v zrak štrle.

Jurček misli si: »Ojoj!
Z zajčkom je pa res hud boj.
Če bi vedel to popreje,
v gozd potem me ne bi bilo.
Zato pa zdaj le urno preč,
ne boš dobil me, zajec, več!«

Marijan Caleari.

Odgovor:

Ljubi Marijan!

Jurček se je res požuril,
brž jo je domov odkuril;
puško naj v koruzo vrže,
zajec mu korenček strže,
zajec njemu osle kaže,
ker junak je svoje bažel!
Manj se bo širokoustil
in bo lov le lovcem pustil;
zajec mu junak je brat,
ki lesen in dvonožat
tam pod posteljo sameva,
na očetov škorenj zeva.

*

Velecenjeni g. Doropoljski!

Odkar sem naročnik »Zvončka«, Vam pišem prvokrat. Star sem devet let. Hodim v IV. b razred v Sp. Šiški. Nas uči g. učitelj Ivan Petrič. Rojen sem bil v Trstu. Naročen sem na »Zvonček« že dve leti ter ga vedno komaj pričakujem. Ko ga dobim, prečitam najprej Vaš kotiček, pa tudi vse drugo me zanima. Moj dobri oče in mati sta jako vesela, ker se pridno učim; še več je veselje pa delam s tem dobremu g. učitelju. Imam tudi dve mlajši sestri. Prosim, priobčite tudi moje pisemce v svojem kotičku.

Z iskrenim spoštovanjem Vas pozdravlja
vdani Marjan Šešek.

Odgovor:

Ljubi Marjan!

Staršem in učiteljem ni večjega veselja, nego ako otroci in učenci točno in vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti doma in v šoli. S tem največ koristijo sami sebi. Tega mišljenja si tudi Ti, zato sem prepričan, da Ti ni šola neprijetno breme. Šola naj

nam bodo vrata, ki drže v veliki svet in v burno, resnično življenje.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Pišem Vam prvo pisemce. Že drugo leto sem naročena na »Zvonček« in ga prav rada čitam. Doma sem na Keblju, visoko na zelenem Pohorju in hodim v II. razred osnovne šole. Lansko leto me je učila gospodična učiteljica, ki sem jo imela rada. Letos pa je odšla drugam poučevati.

Naznanjam Vam, da smo tudi pri nas že nekolikrat igrali. Imamo nov šolski oder. Prvič smo igrali krasno pravljico »Šivilja Klara« in burko »Teta iz Amerike«, drugič na rojstni dan našega kralja pa »Ujedinjenje« in »Vražje«. Tudi jaz sem bila med igralkami. Prvič sem nastopila med vilami, drugič kot deklica s punčko. Jako me veseli, kadar je treba stopiti na oder. Če mi dovolite, Vam še drugič kaj pišem.

Pozdravlja Vas

Anica Smogavčeva.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Gledališki odri napravljajo naši mladini mnogo zabave, in sicer onim, ki igrajo, in onim, ki gledajo. Za vse pa je gledališki oder velike vzgojne važnosti, vrhutega pa razveseljuje otroke in starše. Želim, da bi še večkrat z uspehom in s pogumom nastopila.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Čitala sem, da radi sprejemate pisma slovenske mladine. Tudi jaz Vam hočem nekaj malega pisati. Hodim v VI. razr. dekl. osnovne šole v Trbovljah. Stara sem 13 let. Za razrednico imam gospodično Marijo Windišerjevo. Imam še eno sestrico Frido in bratca Edita, tudi rada čitata »Zvonček«. Najbolj nam ugaja »Kekec na volčji sledi« in »Bilka, ogel in fižol« in »Kitajske pripovedke«. Ako Vam je všeč, se bom večkrat oglasila.

Prosim, sprejmite to pisemce v svoj kotiček.

Z odličnim spoštovanjem Vas pozdravlja

Erna Štihova,

učenka osnovne šole v Trbovljah.

Odgovor:

Ljuba Erna!

Kakor vidim, si bila z lanskim letnikom »Zvončka« prav zadovoljna. Upam, da Ti tudi letošnji letnik ugaja, prav tako bratu in sestri. Temu je všeč to, onemu ono, a vsakemu nekaj. Tako ustreza naš list po možnosti na vse strani. Seveda mi bo všeč, če se še oglasiš.

„Zvonček“, XIX. letnik, nevezan 15 Din, v navadni vezbi 30 Din.

„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 15 Din, v navadni vezbi 30 Din.

„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 15 Din, v navadni vezbi 30 Din.

„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 20 Din, v navadni vezbi 35 Din.

::: Nenavedenih letnikov ni več v zalogi. :::

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

Kupujte

MLADINSKE SPISE,

ki jih izdaja

„Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Zahtevajte cenike!

Naročila sprejema

Knjigarna „Učiteljske tiskarne“
v Ljubljani,

Frančiškanska ulica in Simona Gregorčiča ulica.

Učiteljska tiskarna in knjigarna

v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Telefon šte. 312.

Poštnohranilnični račun št. 10.761.

„Učiteljska tiskarna“ je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni in večbarvni tisk.

Litografija. Stereotipija.

Šolski zvezki lastnega izdelka.

Zvezki za okroglo pisavo.

Delo točno, solidno in elegantno.

Skladateljem naznanjamo, da je „Učiteljska tiskarna“ preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije z ličnim in razločnim tiskom.

Zaloga mladinskih, leposlovnih in znanstvenih knjig.

Cene zmerne!

Zahtevajte cenik!

Podružnica v Simona Gregorčiča ulici.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!